

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΕΥ ΣΤΗΝ ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ.

ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΒΟΣΝΙΑ – ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ.

Ορισμένα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) που απαιτούν έγκριση από το κοινοβούλιο της Β-Ε είναι μπλοκαρισμένα επειδή το κοινοβούλιο δεν έχει συνεδριάσει.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι επενδύσεις στο νοσοκομείο της Zenica (10 εκατ. Ευρώ) και η κατασκευή τμημάτων του διαδρόμου Vc (τμήμα 3, παράκαμψη Doboј, σύνδεση Johovac-Rudanka, συνολικής αξίας 400 εκατ. ευρώ). Ορισμένα από αυτά τα έργα συγχρηματοδοτούνται επίσης μέσω της προενταξιακής βοήθειας (IPA).

Για την δημοσιονομική περίοδο 2014-2020, η ΕΕ διέθεσε 530 εκατ. Ευρώ για τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, που διατίθενται στο πλαίσιο του IPA II, εισάγοντας στρατηγική τομεακής προσέγγισης, ώστε να επιταχυνθούν οι , απαραίτητες για την προοπτική ένταξης, μεταρρυθμίσεις.

Στο πλαίσιο του IPA II, η Β-Ε έλαβε αρχικά μειωμένο ποσό των διαθέσιμων κεφαλαίων που διατέθηκαν στους «ώριμους τομείς», όπου υπήρχαν επαρκείς θεσμικοί συντονισμοί και τομεακές στρατηγικές. Η Β-Ε είχε χάσει πολλά χρόνια από τη χρηματοδότηση της ΕΕ χάρη στην έλλειψη εθνικών στρατηγικών σε τομείς όπως η ενέργεια, το περιβάλλον, η γεωργία και η αγροτική ανάπτυξη. Εντούτοις, σημειώθηκε κάποια πρόοδος τα τελευταία χρόνια: τον Μάιο του 2017, η υιοθέτηση της στρατηγικής για το περιβάλλον επέτρεψε την απεμπλοκή της κατανομής 9,5 εκατ. Ευρώ, τον Φεβρουάριο του 2018 η υιοθέτηση της στρατηγικής αγροτικής ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο επέτρεψε την κατανομή 30 εκατ. ευρώ και τον Αύγουστο του 2018, η υιοθέτηση της εθνικής ενεργειακής στρατηγικής, απεμπλοκή των κεφαλαίων που προγραμματίζονται στο πλαίσιο του IPA 2019.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη απορροφά, σταδιακά, κονδύλια που διατέθηκαν από το IPA 2013 έως τα ετήσια προγράμματα του IPA 2017, με συνολική δέσμευση άνω των 275

εκατ. Ευρώ. Το 2018, η ΕΕ συνήψε συμβόλαια ύψους πάνω από 54 εκατομμύρια ευρώ και εκταμίευσε ποσόν που υπερέβη τα 52 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2019 προγραμματίζεται η σύναψη συμβολαίων 77 εκατομμυρίων ευρώ.

Τα κονδύλια του Προγράμματος IPA 2018 (άνω των 71 εκατομμυρίων ευρώ) θα διατεθούν για σύναψη συμβάσεων, μόλις οι αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης προσυπογράψουν τη σχετική Χρηματοδοτική Συμφωνία, πριν από το τέλος του 2019.

Επιπλέον, στις 12 Νοεμβρίου 2019, τα κράτη μέλη της ΕΕ ενέκριναν τα ετήσια προγράμματα του IPA για το 2019 και το 2020, συνολικού ύψους περίπου 170 εκατ. Ευρώ. Τα κεφάλαια αυτά θα αφορούν τους ακόλουθους τομείς: μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, διαχείριση δημόσιων οικονομικών, δικαιοσύνη, εσωτερικές υποθέσεις, στήριξη των κοινοβουλίων στη διαδικασία ένταξης στην ΕΕ, ενέργεια, μεταφορές, περιβάλλον, εμπόριο και εκπαίδευση, απασχόληση και κοινωνικές πολιτικές.

Σχεδιάζονται και διατίθενται κονδύλια της ΕΕ στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, μετά από αξιολόγηση των αναγκών στους διάφορους τομείς. Η βοήθεια IPA στοχεύει στην υποστήριξη και την προώθηση των μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται για την πρόοδο της διαδικασίας προσχώρησης, όπως ορίζεται στη γνωμοδότηση της Ε.Ε.

ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗ ΧΡΕΟΥΣ ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑΣ ΑΠΟ Β-Ε.

Η Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει να επιστρέψει ένα δισεκατομμύριο ΒΑΜ , ήτοι περίπου 512 εκατ. ευρώ, χρέους που έχει κληρονομήσει από την πρώην Γιουγκοσλαβία , κατά την διάρκεια της επόμενης δεκαετίας.

Η Β-Ε πρέπει να αποπληρώσει το εμπορικό χρέος προς το Λέσχη Πιστωτών του Παρισιού, το οποίο θα αποτελείται από 14 χώρες έως τον Δεκέμβριο του 2038, το χρέος προς την Λέσχη Πιστωτών του Λονδίνου μέχρι το Δεκέμβριο του 2021 και δάνεια από τη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης μέχρι τον Αύγουστο του 2028.

Ωστόσο, αυτό δεν θα θέσει τέρμα στην ιστορία της επιστροφής των κληροδοτημένων διεθνών υποχρεώσεων της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Συγκεκριμένα, υπάρχουν περίπου 230 εκατομμύρια BAM χρέους, ήτοι περίπου 118 εκατ. ευρώ που πρόκειται να διανεμηθούν από τα διάδοχα κράτη, δηλαδή από τις χώρες που δημιουργήθηκαν από τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών της Β-Ε, η διαδοχή περιελάμβανε επίσης τα χρέη της πρώην Γιουγκοσλαβίας στη Λιβύη, ύψους περίπου 101,8 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ, για δάνεια προς τον Γιουγκοσλαβικό Πετρελαϊκό Αγωγό του 1975 και εισαγωγές πετρελαίου του 1981.

Η πρώην Γιουγκοσλαβία έχει επίσης χρέη προς τον ΟΗΕ ύψους 1,2 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ και προς τον Διακυβερνητικό Οργανισμό Διεθνών Σιδηροδρομικών Μεταφορών (ΟΤΙΦ) 100 000 ελβετικών φράγκων.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Β-Ε.

Κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2019, οι εξαγωγές ανήλθαν σε 9 δισεκατομμύρια 677 εκατομμύρια BAM, δηλαδή κατά 2,4% μειωμένες σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2018, ενώ οι εισαγωγές ανήλθαν σε 16 δισεκατομμύρια 332 εκατομμύρια BAM, αυξημένες σε ποσοστό 1,2%. Η κάλυψη των εισαγωγών από τις εξαγωγές ήταν 59,3% και το έλλειμμα του εξωτερικού εμπορίου ανήλθε σε 6 δισεκατομμύρια 655 εκατομμύρια BAM. Ισοτιμία εθνικού νομίσματος 1 ευρώ=1,95 BAM.

Οι εξαγωγές προς τις χώρες CEFTA ανήλθαν σε 1 δισεκατομμύριο 573 εκατομμύρια BAM, μειωμένες κατά 2,1% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2018, ενώ οι εισαγωγές ανήλθαν σε 2 δισεκατομμύρια 6 εκατομμύρια BAM, αυξημένες κατά 3,7%. Η κάλυψη των εισαγωγών από τις εξαγωγές ήταν 78,4%.

Οι εξαγωγές προς τις χώρες της ΕΕ ανήλθαν σε 7 δισεκατομμύρια 124 εκατομμύρια BAM, μειωμένες κατά 2,4% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2018, ενώ οι εισαγωγές ανήλθαν σε 10 δισεκατομμύρια 137 εκατομμύρια BAM, αυξημένες κατά 4,5%. Η

κάλυψη των εισαγωγών κατά τις εξαγωγές ήταν 70,3%, σύμφωνα με τις εκθέσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας της Β-Ε.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.

Προϊόντα του αγροδιατροφικού τομέα συνολικής αξίας 615,6 εκατ. ΚΜ, ήτοι περίπου 315,7 εκατ. ευρώ, εξήχθησαν από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη κατά τους πρώτους εννέα μήνες του τρέχοντος έτους, καταγράφοντας μείωση 5% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Σύμφωνα με το Επιμελητήριο Εξωτερικού Εμπορίου της Β-Ε, προϊόντα διατροφής συνολικού ύψους 2,4 δισεκατομμυρίων ΚΜ, ήτοι περίπου 1,2 δις ευρώ, εισήχθησαν στη Β-Ε, παρουσιάζοντας αύξηση άνω του 3%.

Οι εισαγωγές φρούτων, λαχανικών, καπνού και προϊόντων που υποκαθιστούν τον καπνό, προϊόντων ζωικής προέλευσης, καθώς και γαλακτοκομικών αυξήθηκαν. Το έλλειμμα του αγροτοβιομηχανικού τομέα στο εξωτερικό εμπόριο ανήλθε σε 1,8 δισεκατομμύρια ΚΜ και ο δείκτης κάλυψης εξαγωγών-εισαγωγών ήταν 26%.

Σύμφωνα με την ανάλυση του Επιμελητηρίου, στις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων σημειώθηκε μικρή αύξηση των εξαγωγών, έτσι ώστε, παρά το υψηλό έλλειμμα στον τομέα αυτό, υπάρχουν δείκτες που δείχνουν ότι υπάρχουν ευκαιρίες στην διεθνή αγορά. Επιπλέον, ο γεωργικός τομέας της Β-Ε προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες σε πιθανούς επενδυτές. Στον γαλακτοκομικό τομέα είναι απαραίτητο να επεκταθεί η μεταποιητική βιομηχανία.

Όσον αφορά τη μπίρα, εξακολουθεί να υπάρχει αρνητική εξέλιξη του εξωτερικού εμπορίου, ο λόγος εξαγωγών-εισαγωγών είναι μόνο 3% και επηρεάζεται ιδιαίτερα από τις χαμηλές τιμές εισαγωγής.

Τα φρέσκα δαμάσκηνα, τα κατεψυγμένα και φρέσκα σμέουρα, τα φρούτα των δασών, τα κεράσια, οι ντομάτες, οι πατάτες εξάγονται ως επί το πλείστον και εισάγονται τροπικοί καρποί (από την Τουρκία, το Ιράν, την Τυνησία και τη Σαουδική Αραβία) και οι μπανάνες (από τη Σλοβενία, τον Ισημερινό και τις Κάτω Χώρες).

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ.

Η Κεντρική Τράπεζα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (CBBH) ξεκίνησε μια έρευνα, σχετικά με τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό, προκειμένου να αναλύσει καλύτερα τις μεταβολές των τιμών και τη συμβολή στην εφαρμογή των οικονομικών πολιτικών στη χώρα. Αυτή η τυποποιημένη έρευνα της αντίληψης για τον πληθωρισμό διεξάγεται από τις περισσότερες κεντρικές τράπεζες και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ), μέσω συμπερασμάτων του Οικονομικού Διαλόγου, πρότειναν να εφαρμοστεί και στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη .

Σε αυτή την αρχική φάση, η έρευνα καλύπτει τον χρηματοπιστωτικό τομέα και διενεργείται δύο φορές το χρόνο, όπου οι ερωτηθέντες καλούνται να προβλέψουν τις εξελίξεις για το τρέχον και το επόμενο έτος. Αν και η έρευνα αυτή είναι σε εθελοντική βάση, η CBBH έλαβε πολύ καλή ανταπόκριση από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες), με υψηλό ποσοστό ανταπόκρισης.

Μέχρι στιγμής, διεξήχθησαν δύο μέρη της έρευνας (τον Μάρτιο και τον Οκτώβριο του 2019) και τα αποτελέσματα δείχνουν σταθερή σταθεροποίηση των πληθωριστικών προσδοκιών.

Οι πληθωριστικές προσδοκίες για τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους ήταν 1,3% και είναι χαμηλότερες από ό, τι τον Μάρτιο, όταν ήταν 1,5%. Όσον αφορά τις φθίνουσες προσδοκίες για το 2020, μειώθηκαν επίσης τον Οκτώβριο σε 1,4%, ενώ τον Μάρτιο του 2019 οι προσδοκίες αυτές ήταν 1,7%. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η υπάρχουσα νομισματική ρύθμιση και κινήσεις καθιστούν δυνατή τη διατήρηση χαμηλού, σταθερού και προβλέψιμου πληθωρισμού, που αποτελεί μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, για λόγους διαφάνειας στην επικοινωνία με το κοινό και διατήρησης της αξιοπιστίας της νομισματικής πολιτικής, η CBBH θα συνεχίσει να διεξάγει αυτή την έρευνα με τακτική δημοσίευση των αποτελεσμάτων.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΙΣΘΩΝ.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, ο μέσος όρος των μηνιαίων ακαθάριστων αποδοχών ανά άτομο, στην απασχολούμενων σε νομικά πρόσωπα στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη ανήλθε σε 1.415 BAM, ήτοι περίπου 725 ευρώ, σημειώνοντας ονομαστική αύξηση κατά 1,2% σε σύγκριση με το Δεκέμβριο του 2018.

Σε σύγκριση με το Σεπτέμβριο του 2018, ο μέσος όρος των μηνιαίων ακαθάριστων αποδοχών για το Σεπτέμβριο του 2019 ήταν ονομαστικά υψηλότερος κατά 4,7%, σύμφωνα με τον Στατιστικό Οργανισμό της Β-Ε.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, ο μέσος μηνιαίος καταβληθείς καθαρός μισθός ανά άτομο σε νομικά πρόσωπα στη Β-Ε, ανήλθε σε 916 BAM, ήτοι περίπου 470 ευρώ, καταγράφοντας ονομαστική αύξηση 1,1% σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2018.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΤΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΤΟΜΕΑ.

Διοργανώνεται στην πόλη του Σαράγεβο, κατά την διάρκεια της περιόδου 9-11/06/2020, η Διεθνής Έκθεση ENERGA, εξειδικευμένη στον τομέα της ενέργειας.

Η Έκθεση διοργανώνεται για ένατη συνεχή χρονιά από τον Οργανισμό Tuzla Fair και αναμένεται συμμετοχή επιχειρήσεων από Αυστρία, Δανία, Τσεχία, Κροατία, Γερμανία, Νορβηγία, Πολωνία, Σλοβακία, Σερβία, Ουγγαρία, Τουρκία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Η.Α.Ε.

Στο πλαίσιο της διοργάνωσης θα υπάρξουν σεμινάρια και παράπλευρες εκδηλώσεις καθώς και b2b συναντήσεις, με σκοπό την καλύτερη δικτύωση των συμμετεχόντων.

Αναλυτικές πληροφορίες ευρίσκονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση και ενδείκνυται οι ενδιαφερόμενοι να επικοινωνούν με το Γραφείο μας.

www.energa.ba

ΜΕΙΩΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ.

Ο αριθμός των αδειών οικοδομής που εκδόθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2019, σε σύγκριση με τον μέσο αριθμό οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν το 2018, μειώθηκε κατά 4,7% και σε σύγκριση με το Σεπτέμβριο του 2018, μειώθηκε κατά 12,4%.

Ο αριθμός των κατοικιών που προγραμματίζονται για κατασκευή τον Σεπτέμβριο του 2019, σε σύγκριση με τον μέσο όρο για κατασκευές το 2018, μειώθηκε κατά 20,3% και σε σύγκριση με το Σεπτέμβριο του 2018, μειώθηκε κατά 39,3%, σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης

Ο συνολικός Δείκτης Τιμών Παραγωγού σε Κατασκευές / κτίρια κατοικιών στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019, σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2019, αυξήθηκε κατά 0,5%.

Ανά κατηγορίες έργων, την ίδια περίοδο, ο δείκτης τιμών παραγωγού για την αρχιτεκτονική και τα κατασκευαστικά έργα αυξήθηκε κατά 0,5%, ενώ οι εργασίες ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων αυξήθηκαν κατά 0,6%.

Οι τιμές των παραγωγών για τις εγκαταστάσεις υγιεινής και το νερό, καθώς και για τις εγκαταστάσεις των εγκαταστάσεων θέρμανσης παρέμειναν αμετάβλητες, σύμφωνα με την Υπηρεσία Στατιστικής της Β-Ε.

Ωστόσο, η αξία των συμβάσεων κατασκευής των εταιρειών της Ομοσπονδίας της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στο εξωτερικό για τους πρώτους έξι μήνες του τρέχοντος έτους αυξήθηκε κατά 6,1% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2018, ενώ η αξία των ολοκληρωμένων έργων κατασκευής την περίοδο αυτή αυξήθηκε κατά 3,3%.

Από τη συνολική αξία των εργασιών που εκτελέστηκαν στο εξωτερικό κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019, το μεγαλύτερο μέρος πραγματοποιήθηκε σε χώρες της Ευρώπης, αντιπροσωπεύοντας το 97,8%.